



Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Attexuntur quædam circa certitudinem Fidei in se, & quod nos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

TOM. II.

scientiam millies relinquere mavult, quam de minimâ Fidei particulâ vel levissimam dubitationem admittere; itaque in re quam credit fixus ac firmus est, ut secundum præsentem quem habet animi affectum, ne Angelo quidem contrarium dicenti, non tantum non assentiri, sed nec aurem præbere vellet. Hinc, ut rectè S. Bonaventura in 3. Dist. 23. art. 1. quæst. 4. etiam si Martyres prudenter eligant mori potius quam Fidem relinquere, stultus tamen jure haberetur is, qui pro ullâ veritate naturali vellet vitam profundere.

Zulchrum D. Bonaventura dictum.

II.

Obiic. actus Fidei est liber, adus vero scientia necessarius.

Esti facilius relinquatur Fides quam scientia, tamen durus est, firmius ei adharere.

Objicies primò: Illud minus firmiter adheret, quod facilius divellitur, sed homo facilius à Fido divellitur, quam à scientiâ, ergo: Minor probatur, positis enim & penetratis motivis liberè quis actum Fidei elicit, & elicitum liberè relinquit, actus verò scientiæ elicitur necessariò, præsertim primum principium, cui, ut velit, resistere nequit intellectus. Respondetur, si universalius loquamur, majorem esse falsam: etiam si namque facilius relinquatur Fides, quam scientia, hoc tamen non obstat quo minus ad hæsiō ad objectum Fidei, quamdiu manet, sit major & firmior: quemadmodum, ut advertunt recentiores nonnulli, amor liber in viâ est firmior multò nexus, fortiusque voluntatem unit cum Deo, quam amor indeliberatus necessarius, esto amor ille, ut liberè elicitur, ita pro voluntate etiam relinquatur, longèque facilius quam amor indeliberatus, indeliberatus siquidem cum sit, non est penes habentem pro libito ab eo destitute, cum non ex plenâ advertentiâ eliciatur.

III.

Actus Fidei, non simpliciter, sed tantum secundum quid est minus certus quam scientia.

Objicitur secundò: Illa certitudo est major, quæ omnem dubitationem & formidinem contrariò excludit, sed scientia dubitationem omnem & formidinem penitus excludit, Fides verò aliquam, saltim indeliberatam secum permittit, ergo minus certa est Fides quam scientia. Respondetur cum Suarior hic, Disp. 6. Sect. 5. n. 13. hinc solum probari Fidem esse secundum quid minus certam quam scientiam, simpliciter tamen esse eâ certiorē: ad hoc autem aliud non requiritur, quam ut dubitationem omnem & formidinem deliberatam excludat, quamvis admittat indeliberatam, hoc siquidem non impedit quo minus intellectus ex imperio voluntatis firmius mysterio, quod credendum proponitur, adharere.

IV.

Cur circa objectum Fidei, non scientia orientur interdum indeliberata dubitationes.

Optima à D. Thoma inter actum Fidei & scientia assignata dicitur.

Si quis autem ulterius quærat, unde proveniat, ut circa objectum Fidei hujusmodi indeliberata dubitationes subinde in intellectu orientur, non tamen circa objectum scientiæ; causam hujus ex S. Thoma quæst. 10. de veritate, art. 12. & quæst. 14. & alibi ait Suarez hic, Disp. 6. Sect. 5. num. 12. esse Fidei obscuritatem. Cujus ulteriorem rationem offert idem Doctor Angelicus; in certitudine enim evidentia, inquit, intellectus tenetur terminis propriis, iis scilicet rationibus, ut clarè per eas visâ veritate, nec eâ de re dubitet amplius, nec inquiret, sed veluti in centro conquiescat, neque inde semovere conetur. Secus res se habet in Fide, in quâ intellectus non propriis terminis tenetur, sed alienis, imperio scilicet voluntatis; ex quo fit, ut aliâ & aliâ in eo inquisitiones ac dubia identidem orientur, cum illi veritati non ultro, ut ita dicam, assensum præbeat, sed cogatur quodammodo & captivetur in obsequium Fidei: unde nil mirum, cum non sit in connaturali centro, si se inde movere, & per indeliberatas dubitationes eripere tentet,

Objicitur tertio: Certitudo aliud nihil est, quam dubitationis omnis & formidinis exclusio, at nullus est actus metaphysicè certus qui hoc non habeat, ergo. Sed contra: hoc namque probaret omnes actus certos esse æqualiter certos, cujus contrarium latè in superioribus est ostensum. Quamvis enim, ut dixi, omnes actus veri sint æqualiter veri, cum omnes æquè sint conformes suo objecto, major tamen vel minor certitudo desumitur ex principiis; hæc namque quò firmiora sunt, eò majorem firmitatem refundunt in actum, qui, ut proles à parentibus, ita sua ab iis lineamenta desumit, ut fusè supra est declaratum; actusque etiam eò certior est, per se loquendo, quò excellentior.

V. Aliud est de certitudine, aliud de veritate actus.

Certitudo itaque, licet per negationem explicetur, sicut irrationale & id genus alia, hoc siquidem sonat vox *infallibilitas*, re tamen verâ est perfectio positiva, majorque vel minor pro majore vel minore excellentiâ actus, ut dixi, & principiorum præstantiâ. Respondetur ergò: Quamvis omnis actus metaphysicè certus excludat omnem formidinem, & hæc in parte cuncti sint æquales, certitudo tamen est in iis diversissima, utpote majorem ex principiis hauriens firmitatem, atque in majore actus excellentiâ sita, sicque altiore titulo unus actus formidinem excludit, quam alius.

VI. Infallibilitas licet negationem sonet, est tamen perfectio positiva.

SECTIO QUARTA.

Attexuntur quædam circa certitudinem Fidei in se, & quoad nos.

EGIMUS hætenus de infallibilitate actus Fidei, seu summâ certitudine, quam haurit à principiis, auctoritate scilicet & revelatione divinâ, & interno lumine, quibus certitudine & firmitate quotquot in naturâ sunt principia multis gradibus cedunt; & quamvis actus etiam efficiant metaphysicè certos, certitudinè tamen actuum Fidei longè sunt inferiores. Sermo autem hic tantum est de certitudine infallibilitatis, non adhesionis, seu quæ provenit ab imperio voluntatis.

I. Status præsentis difficultatis proponitur.

Probabilius ergo mihi videtur actum Fidei quamvis certitudine infallibilitatis sit certior ullâ scientiâ naturali, quoad nos tamen illum esse minus certum. Hæc est expressa sententia Sancti Thomæ hic, ut fatetur Suarez Disp. 6. Sect. 5. num. 12. quamvis ipse sit in contrariâ sententiâ. Nostra etiam conclusio inter recentiores satis est communis, quamvis aliis verbis utantur, dicentes hunc actum esse certum materialiter, non formaliter.

II. Fidei certitudo in se est major certitudine scientiæ, sed minor quoad nos.

Dicimus itaque, licet actus supernaturalis Fidei sit certissimus, cum tamen illi, qui actum Fidei elicit, evidenter non constet se hujusmodi actum habere, tum quia, ut supra dixi, motiva credibilitatis non sunt metaphysicè connexa cum rei veritate, tum etiam quia non scit certò infusum sibi esse lumen illud, de quo supra Sect. 2. num. 7. & à quo, ut ibidem dixi, certitudo actus Fidei præcipuè dependet; hæc inquam, cum ignoret, quantumvis actum certissimum eliciat, ipsi nihilominus non est certissimus: & hoc est quod dicimus actum illum esse certissimum in se, non quoad nos. Quemadmodum si quis gemmam

III. Ostenditur Fidei quoad nos esse minus certam quam scientiam.

Res tota declaratur exemplo à naturalibus ducto.

gemnam preciosissimam haberet, aut medicinam ad morbum aliquem depellendam efficacissimam, si tamen velle illius præstantiam, vel hujus efficaciam ignoraret, nec preciosissima ei esset gemma, nec medicina efficacissima.

IV. *Humanitas unita Personæ divinæ, hoc tamen nesciens, actus elicitur certissimus.*

Præterea res hæc declaratur exemplo supra ex aliâ occasione posito. Si ergo humanitas aliqua, purè viatrix, seu non videns Deum, uniretur Personæ alicui divinæ, actus ejus omnes, non veri tantum essent, sed certissimi, & quot verba proferret, tot funderet oracula propter extrinsecam assistentiam Personæ illius divinæ, seu decretum Dei, quo staturerit ita humanitatem illam gubernare, ut nunquam erraret, & tamen hi actus, quamvis in se, ut dixi, maximè certi, humanitati illi nihilominus non essent certi, cum principium certitudinis illorum, nempe unionem hypostaticam, & decretum illud Dei, in quibus certitudo hæc fundatur, ignoret. Idem est in sententiâ dicente omnem actum verum, etiam naturalem, & de materiâ contingente esse essentialiter verum, ita ut qui mente diceret Turca dormit Turca dormiente, specie diversum actum eliceret ab eo quo is idem diceret Turca non dormiente, cum ille esset verus, hic falsus, idque essentialiter: & tamen cum objecti illius non habeat rationes firmas, sed solum probabiles, actus ille quamvis in se certus, ei tamen, qui illum elicit non est certus, sed relinquit locum dubitationi & formidini.

Magis hoc declaratur ex sententiâ assente omnem actum verum esse essentialiter verum.

V. *Ut actus reddat intellectum certum de re aliqua, varia requiruntur.*

Dices cum P. Suarez Disp. illâ 6. Sect. 5. num. 12. Actus supernaturalis Fidei secundum nos est certissimus, ergo cum totus uniatu intellectui, dabit ei suum effectum formalem, utpote qui ab entitate illius actus est realiter distinctus. Sed contra: Hoc enim apertè rejici videtur exemplis numero præcedente positis, de humanitate scilicet unitâ Hypostaticè Personæ alicui divinæ, & de actu essentialiter vero.

VI. *Differentia hæc in parte inter actum Fidei & scientiâ.*

Ille ergo actus Fidei, prout est connexio sui cum objecto, communicatur intellectui eo ipso quod ei insit, & denominat intellectum informatum actu, hoc sensu certissimo, seu qui hic & nunc sit necessariò connexus cum objecto: at vero quoad nos non habet actus illam certitudinem, nisi reflexè cognoscatur ut relatus ad principia à quibus procedit, & unde haurit firmitatem. Secus res se habet in actu scientiæ, clarus enim cum sit, intellectus per eum evidenter percipit objectum, sicque eo ipso redditur de illo certus, quod in actu Fidei non contingit propter illius obscuritatem. Hæc tamen certitudo actus Fidei in se, quamvis nobis non semper innotescat, magnam secum affert utilitatem, est enim dispositio ad gratiam, & ad actus supernaturales virtutum eliciendos conducit.

Ad quid deserviat actus Fidei certitudo in se.

VII. *Sine Fides certior visione beatificâ.*

Quæres, Utrum Fides sit certior visione beatificâ? P. Tannerus hic, Disp. 1. quæst. 1. d. 6. num. 179. affirmat visionem beatificam, non quoad evidentiam tantum, sed etiam quoad certitudinem absolutè & simpliciter superare Fidem. Quoad evidentiam facile hoc concesserim, cum Fides omnino non sit evidens; quoad certitudinem verò infallibilitatis præcisè pari inter se videntur passu procedere, cum Deus non minus infallibilis sit in dicendo, quam in clarè rem aliquam manifestando.

VIII. *Dicere possit hæreticus quæ firmi-*

Quæri hic etiam solet, utrum dici possit hæreticum ac quæ firmiter suis erroribus adherere, ac Catholicus adheret veritati. Affirmat P. Arriaga hic, Disp. 3. n. 101. idem docet Sotus lib. 3. de

naturâ & gratiâ, cap. 10. additque, de hoc dubitare, esse puerilem errorem. Imò Molina 1. part. q. 1. a. 5. asserit certitudine, quæ se tenet ex parte subjecti, posse hæreticum certius interdum adherere errori, quam Catholicus adheret veritati, & protervum quævis posse firmiter adherere rei in se dubiæ, quam cordatus & prudens adheret rei certæ. Idem tenet Medina 1. 2. q. 109. art. 2. dub. ultimo, & Vega lib. 16. in Trident. cap. 13. Contrarium nihilominus affirmat Bannez 1. 2. q. 4. art. octavo.

tor adhare- re suis erro- ribus, ac Catholicus veritati.

Quæstio maximâ ex parte est de nomine: quoad modum ergo loquendi mihi placet quod ait P. Tannerus hic, Disp. 1. quæst. 6. dub. 3. n. 59. nempe quantâ constantiâ & certitudine per Fidem Catholicus veritati adheret, tantâ obstinatione & pertinaciâ hæreticos adherere posse & solere falsitati, ita ut, non rationibus tantum, sed nec influctis etiam pennis à suis erroribus divelli queant.

IX. *Quis hæc in re obferendus loquendi modus.*

SECTIO QUINTA.

Qua ratione ex motivis moraliter tantum certis, assurgere possit intellectus ad assensum firmissimum.

AD hujus intelligentiam quæstionis recolendum breviter, quod supra, initio hujus Disputationis fusè declaravi, certitudinem scilicet actus alicujus esse duplicem, adhesionis, seu ex parte subjecti, & infallibilitatis, quæ in determinatione actus ad veritatem sita est: undecunque demum hæc determinatio proveniat, sive ex intrinsecâ entitate actus; sive à principiis extrinsecis, lumine nimirum & aliis, quæ vel ex naturâ suâ, vel ordinatione divinâ, non nisi ad actum verum concurrere possunt.

I. *Notandâ duplex illa in actu certitudo, adhesionis, & infallibilitatis.*

In eo ergo præsens versatur difficultas; intellectus quippe, potentia rationalis cum sit, rationali modo moveri debet, proportionatèque ad media per quæ ad agendum excitatur. Motiva itaque credibilitatis, cum juxta dicta Disputatione præcedente, non sint metaphysicè, sed moraliter tantum cum rei credendæ veritate connexa, impossibile videtur ut ex rationibus solum probabilibus actus certus, ex mediis, inquam, seu motivis infirmis firmissimum nascatur assensus, nullus quippe effectus excedere potest virtutem suæ causæ.

II. *Difficultas est, quomodo ex motivis tantum probabilibus procedere possit actus certissimus.*

Dicit aliquis, credere se propter Verbum Dei, hoc autem certissimum est, & cum rei quam dicit veritate essentialiter connexum. Sed contra: unde enim tibi constat hoc esse Verbum Dei, seu rem hanc esse à Deo dictam? Si dicas, ob auctoritatem Ecclesiæ: urgeo ulterius, qui enim nosti hanc esse veram Ecclesiam, & organum per quod Deas loquitur, & mytheria nobis revelat? recurrendum tandem est ad motiva credibilitatis; hæc autem quandoquidem cum re, cui attestantur, non sint infallibiliter connexa, non efficiunt certitudinem nisi moralem.

III. *Non sufficit si quis respondet hoc credere propter Verbum Dei.*

Res hæc magnâ ex parte discussa est supra, Disp. 6. dum de resolutione Fidei. Quoad primum ergo, certitudinem scilicet adhesionis Fidei (de adhesionem enim evidentiam, quæ est propria scientiarum, & vel ex penetratione terminorum, ut in primis principiis contingit, vel ex præmissis,

IV. *Vnde assurgat intellectus ad certitudinem adhesionis Fidei.*